PG (CBCS) EVEN SEMESTER EXAMINATION, 2023

SANSKRIT

4th Semester

COURSE NO. SANCC – 404 (B)

(Vaidika Vangmaya)

Full Marks : 70

Pass Marks : 28

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

Unit – I

1. (a) i) मीमांसाशब्दस्य कोऽर्थः ? 1+1+3+9=14

ii) मीमांसादर्शनस्य प्रतिज्ञासूत्रं नाम किमस्ति ?

iii) अस्य दर्शनस्य अनुवन्धचतुष्टयं लिख्यताम्।

iv) मीमांसादर्शनस्य प्रतिज्ञासूत्रस्य शाबर – भाष्यदिशा अनुपदं व्याख्या प्रस्तूयताम्।

Or

(b) i) सीमांसादर्शनसम्मतं धर्मलक्षणं नाम किम्? तत्रोल्लिखितं धर्मलक्षणं प्रतिपदं व्याख्यायताम्। 10+4=14

ii) 'चोदनेति क्रियाया प्रवर्तकं वचनमाहः' इति भाष्यसन्दर्भस्याशयः विशदीक्रियताम्।

Unit – II

2. (a) i) कुमारिलभट्टस्य प्रभाकरमिश्रस्य च परिचयः अतिसमासतः प्रदीयताम्। 4+10=14

(Turn Over)

ii) तयोर्मध्ये वैमत्यमाधारीकृत्य एका पर्यालोचना प्रस्तूयताम्।

Or

(b) i) भाट्टपरम्परायाः एका पर्यालोचना क्रियताम्। 10+4=14

ii) प्रभाकरपादस्य मतं 'गुरुवादः' इति कथमुच्यते ?

Unit – III

3. व्याख्यायताम - 7+7=14

(a) i) प्रायेणैव हि मीमांसा लोके लोकायतीकृता
तामास्तिकपथे कर्तुमयं यत्नः कृतः मया।।

ii) साधारणी विशिष्टा च सूत्रव्याख्या द्विधा मता।
विशिष्टा प्रतिसूत्रं सा सर्वार्था त्वियमुच्यते।।

Or

(b) i) विरोधेऽन्योन्यस्य वैदिकानां भवन्तु ते। 7+7=14
यथा धर्मावबोधस्य प्रमाणं वैदिकं वचः।।

ii) प्रवृत्तिस्तु पदेष्वेव निवृत्तिः सूत्रसंश्रया।
वैदवाक्याविरुद्धेषु न सु सर्वेषु केषुचित्।।

Unit – IV

4. व्याख्यायताम् - 7+7=14

(a) i) येन वृत्तेन जिज्ञासा बिना नैवोपपद्यते।
तदानन्तर्यमुक्तं हि दृष्टार्थमवकल्पते ।।

ii) निवृत्तं सूत्रकारेष्टं तच्च नाध्ययनादृते।
अन्यस्यापीत्यनेनैव वेदपाठे प्रवाधितो।।

Or

(b) i) न तावत् साध्यतेऽद्यापि चोदना धर्मसाधनम्। 7+7=14
इह वा कानि वाक्यानि विवरिष्यति जैमिनिः।।

ii) जिज्ञासानन्तरं कार्येत्यत्रापि द्वयमीप्सितम्।
नानधीत्य न चाप्यन्यत् कृत्वेत्येतन्न लभ्यते।।

Unit – V

5. a) मीमांसापरिभाषायां कति विधयः निर्दिष्टाः? के च ते? तव पाठ्यग्रन्थानुसार प्रयोगविधिः वर्ण्यताम्। 1+4+9=14

Or

b) व्याख्यायताम् - 7x2=14

i) उत्पन्नस्य कर्मणः फलाकाङ्क्षायां फलसम्बन्धवोधतो विधिः फलविधिः।

ii) विहिते कर्मणि तदङ्गतया द्रव्यदेवतादिविधायकं वाक्यं गुणवाक्यम्।

★★★